

Theo ki n th c h n h p c a chúng tôi, qu c k đ u tiên c a n c ta đ c quy đ nh b ng văn b n còn l u l i đ n nay là vào năm Nhâm Tý, 1912.

C Phan B i Châu

Trong cu n t truy n nhan đ là "T Phán" (1), vi t năm 1929 t i B n Ng , Hu , Phan B i Châu vi t:

"X a n c ta ch có Hoàng Đ mà không có c n c cũng là m t vi c đáng quái g . H i Vi t Nam Quang Ph c m i ch đ nh ra qu c k b ng c ngũ tinh, đ ng huy th c dùng b ng cách ngũ tinh liên châu" (2) (TVN nh n m nh).

Phan B i Châu gi i thích:

"Nhân vì n c ta có năm đ a b , s dĩ dùng th c n y đ t rõ cái ý năm đ i b liên l c làm m t.

S c c dùng hoàng đ a, h ng tinh làm c n c; h ng đ a b ch tinh làm c quân. Hoàng là đ bi u th nh n ch ng ta. H ng là bi u th s c n c ta: Nam ph ng thu c h a, h a s c h ng. Quân k s dĩ dùng b ch tinh là t rõ m c đích quân, c t đánh đ chính ph ng i (da) tr ng" (2).

Trong tác ph m L ng Ng c Quy n, Đào Trinh Nh t cũng có nh c đ n c Ngũ tinh:

"C ngũ tinh có 5 ngôi sao... Đ n năm 1917, ng n c ph p ph i trên t nh thành Thái Nguyên b y ngày v tay cách m ng t c là c Ngũ Tinh" (3).

K vi t bài này, lúc gi ng d y, cũng đã "minh h a" đ n mô t C Ngũ tinh c a Phan B i Châu trong T Phán nói trên. T nghĩ đã là "liên châu" thì đ t khoát 5 ngôi sao 5 cánh ph i n m theo m t vòng tròn. V y là qu c k do Vi t Nam Quang Ph c H i ch đ nh năm 1912 là 5 ngôi sao đ x p thành vòng tròn trên n n vàng (xem nh) và quân k là 5 ngôi sao tr ng x p thành vòng tròn trên n n đ ! Th t đ p bi t bao!

Ng i ta th ng b o: "Chí l n g p nhau". Chúng tôi nghĩ "Chí nh cũng g p nhau!". Quân k trên m L ng Ng c Quy n y h t lá quân k mà tôi làm đ dùng d y h c (4). Cho hay l ch s không th v n đ ng lô-gich đ tái hi n. Minh h a c a tôi tr thành "u h a".

G n đây, đ c xem m t nh đen tr ng c a t "Quân đ ng ngân phi u", phát hành năm Nhâm Tý (1912) c a Vi t Nam Quang Ph c quân (5), chúng tôi bi t mình hi u sai cách th hi n ngôi sao (tinh) c a Đông ph ng, nh m l n v i cách th hi n ngôi sao c a văn hóa Tây ph ng.

Lá Quế c K Việt Nam đầu tiên đã tung bay ở Thái Nguyên năm 1917

Tác Giả: Trn Việt Ng c

Thứ Ba, 06 Tháng 9 Năm 2011 06:26

Ngôi sao c a Tây phương là ngôi sao năm cánh, còn ngôi sao c a Đông phương là mặt chim tròn.

May thay, gần đây, giáo sư Nasu Izumi (Nasu Tuy n) c a Đ i h c Qu c gia Okinawa đã g i cho chúng tôi hai mặt c a t "Quân d ng ngân phi u" do Việt Nam Quang Phục quân phát hành năm 1912 (Nhâm Tý). Trên t Quân d ng ngân phi u có v quân k . Đó là b n ngôi sao tr ng (chim tròn) ở b n góc n i k t v i m t ngôi sao tr ng ở trung tâm b ng nh ng v ch tr ng. Chúng tôi đã d a vào quân k đ ph c hi n hình nh qu c k : n n vàng, 4 ngôi sao đ ở b n góc k t n i v i ngôi sao đ ở trung tâm. Nh v y, c qu c k và quân k Việt Nam đầu tiên đ c thi t k năm 1912, mà quân k đ c in trên t quân d ng ngân phi u, đã đ c bi t đ n. N u cu c kh i nghĩa năm 1916 do Thái Phiên, Trn Cao Vân lãnh đ o (Việt Nam Quang Phục H i), đ c s h ng ng c a nhà vua tr tu i yêu n c Duy Tân ,thành công thì ng n qu c k Ngũ Tinh liên châu đã ph p ph i trên k đài kinh thành Hu .

M t năm sau, 1917, qu c k và quân k đầu tiên c a n c ta đã bay ph n ph t su t 7 ngày đêm trên t nh ở Thái Nguyên t ngày 30/8/1917 đ n ngày 5/9/1917. L ng Ng c Quy n và Trnh Văn C n (Đ i C n) cùng nghĩa quân đã anh dũng hy sinh đ i ng n c t qu c đ u tiên y.

T Quân d ng ngân phi u do Việt Nam Quang Phục quân c a n c Việt Nam Dân qu c, cho đ n nay, là v t ch ng duy nh t cho ta bi t v qu c k đ u tiên c a n c ta đ c ph bi n ở n c ngoài và đ c kéo lên trong cu c kh i nghĩa Thái Nguyên 1917. Đó là lý do đ chúng ta bi t thêm v nó.

Phan B i Châu k l i trong T Phán:

"... Ông Hoàng Tr ng M u đi v i ông Tô [Tô Thi u Lâu] qua H ng C ng tìm nh ng ng i cách m ng đ ng đã quen làm vi c y, bí m t ch t o, in thành phi u khoán 4 món: m t tr c kh c m t hàng ch ở trên: "Việt Nam Quang Phục Quân Quân d ng phi u" chính gi a lòng ch l n, in rõ s b c 5\$, 10\$, 20\$, 100\$ là b n món. Ch s ở b n góc cũng in nh v y. M t sau kh c giòng ch , dùng hai th c ch Hán và Qu c ng . Gi y b c này là Việt Nam Quang Phục Quân lâm th i chính ph thành l p, đem b c th t thu h i, c p l i m t thành hai, c m m o gi và l m phát, ai ph m s b ph t n ng. Ng i ký tên là Phan Sào Nam, ng i ki m phát Hoàng Tr ng M u.

Phi u b c này in b ng đ n, tinh x o in nh b c gi y Tàu".

Nhân đây, ng i Việt trn tr ng cá m n Giáo sư Nasu Tuy n, Đ i h c Qu c gia Okinawa, Japan đã cung c p cho chúng tôi m t t li u quý giá, qua đó bi t đ c qu c k đ u tiên c a n c Việt Nam vào năm 1912 và đã tung bay ở Thái Nguyên năm 1917.

Trn Việt Ng c

Mặt trang Tờ phán

4 chữ cuối " NHAN VIỆT TỜ PHÁN "

Chú thích:

- (1) - Nhan đề cuối trên truyề n của Phan Bội Châu viết ở Bắc Ngá, Huế năm 1929 có nhan đề là TỜ PHÁN, không hề là PHAN BáI CHáU NIáN BáU như nhiều nhà biên soạn nhầm lẫn.
- (2) - Tờ Phán, nxb Anh Minh, Huế, 1956, trang 152, 153.
- (3) - Đào Trinh Nhất, Láng Ngác Quyán và cuộc kháng nghĩa Thái Nguyên năm 1917, nxb Tân Việt, Sài Gòn, 1957, trang 102, 103. Dẫn lời từ Lý Tùng Hiáu, Láng Văn Can và phong trào Duy Tân Đông Du, nxb Văn Hóa Sài Gòn, 2005, trang 244.
- (4) - Lý Tùng Hiáu, sád, trang 312.
- (5) - Kỷ niệm 100 năm phong trào Đông Du, nxb Tân Văn, Đông Kinh (Tokyo), 2005, trang 118.
- (6) - Tờ Phán, sád, trang 134.

Phan BáI Châu

Trán Văn Cán

Láng Ngác Quyán